

Disleksija yra mokymosi sutrikimas, susijęs su skaitymo sunkumais, nes sunku atpažinti kalbos garsus ir išmokti, kaip jie susiję su raidėmis ir žodžiais (dekodavimas). Disleksija paveikia smegenų sritis, kurios apdoroja kalbą.

Žmonės su disleksija turi normalų intelektą ir paprastai turi normalų regėjimą.

Nors disleksijos išgydyti nėra galimybės, ankstyvas įvertinimas ir įsikišimas duoda geriausių rezultatus.

Kartais disleksija nediagnozuojama daugelį metų ir neatpažįstama iki pilnametystės, tačiau niekada nevėlu kreiptis pagalbos.

Požymiai, rodantys, kad vaikui gali kilti disleksijos rizika:

- vėlyvas kalbėjimas;
- lėtai mokosi naujų žodžių;
- problemos taisyklingai formuojant žodžius (pvz., keičia garsus žodžiuose arba supainioja žodžius, kurie skamba panašiai);
- problemos įsimenant ar įvardijant raides, skaičius ir spalvas;
- sunkumai mokantis eilėraščių ar žaidžiant rimavimo žaidimus.

Kai jūsu vaikas mokosi mokykloje, disleksijos požymiai ir simptomai gali išryškėti:

- skaitymas gerokai silpnesnis, nei tikimasi pagal amžių;
- problemos apdorojant ir suprantant tai, ką jis ar ji girdi;
- sunku rasti tinkamą žodį ar suformuoti atsakymus į klausimus;
- problemos prisimenant dalykų seką;

- sunku įžvelgti (ir kartais išgirsti) raidžių ir žodžių panašumus ir skirtumus;

- nesugebėjimas išstarti nepažįstamo žodžio.

- Rašybos sunkumai;
- Nejprastai daug laiko praleidžiate atlikdami užduotis, susijusias su skaitymu ar rašymu;
- Vengia veiklos, susijusios su skaitymu.

Paauglių ir suaugusiųjų disleksijos požymiai yra panašūs į vaiky.

Kai kurie dažni disleksijos požymiai ir simptomai paaugliams ir suaugusiems:

- skaitymo sunkumai, įskaitant skaitymą balsu;
- lėtas ir daug darbo reikalaujantis skaitymas ir rašymas;
- problemos su rašyba;
- vengia veiklos, susijusios su skaitymu;
- neteisingai tariami vardai ar žodžiai arba kyla problemų ieškant žodžių;
- sunku suprasti juokelius ar posakius, kurių prasmė nėra lengvai suprantama iš konkrečių žodžių, (pvz., „lengva“);
- nejprastai daug laiko praleidžia atlikdami užduotis, susijusias su skaitymu ar rašymu;
- sunku apibendrinti istoriją;
- sunku mokantis užsienio kalbos;
- sunku įsiminti;
- sunku atlikti matematikos tekstinius uždavinius.

Skaitymo sutrikimų įveikimo programa

- ☼ Mokyti diferencijuoti panašias fonemas.
- ☼ Atlikti kalbinės analizės ir sintezės užduotis (*sugalvoti žodžių, turinčių nurodytą garsą, atrinkti paveikslėlius su nurodytu garsu, įrašyti praleistas raides žodyje, sudėti*

žodžius iš karpomojo raidyno, išrinkti žodžius su nurodytų garsų skaičiumi, tęsti žodžių grandinėle, pasakyti, koks garsas (raidė) kartojasi kiekvieno žodžio pradžioje ir kt.).

- ☼ Raidės iškodavimas (*garsas, raidės vaizdas, atpažinimas*).

- ☼ Garso ir raidės ryšys (*raidžių rašymas smėlyje, savo vardo raidės piešimas, ieškojimas tokių pat raidžių, didžiųjų ir mažųjų raidžių siejimas*).

- ☼ Žodžio iškodavimas (*paraidžiui, paskiemeniui, garsinis žodžio vaizdas*).

- ☼ Supratimo lavinimas (*KAD: žodžiai gali rimuotis, žodžius galima išskaidyti į skiemenis, skiemenis galima jungti į žodį, kai kurie žodžiai prasideda tuo pačiu garsu, kai kurie žodžiai baigiasi tuo pačiu garsu, žodžius galima skaidyti į garsus, garsus galima sujungti į žodį*).

- ☼ Jei sunku perskaityti žodį (*skaityti skiemenimis, LEGO konstruktoriai (su skiemenimis), raidžių, skiemenų, žodžių dėlionės, rašyti smėlyje, rasti paveikslėliui žodį, skirtinga spalva pažymėti žodžio pradžią ir pabaigą*).

Sklandaus skaitymo metodai

- ☼ Skaitymo seka:
  - suaugusysis skaito;
  - skaitymas garsiai poroje;
  - vaikas skaito;
  - kiti skaitymo metodai (*skaitymas grojant muzikai, pasikartojančio siužeto, tęstinių knygelių skaitymas (pasakos), skaitančių/skaitytojų teatras*).
- ☼ Sakinio ir teksto iškodavimas:
  - kiek žodžių sakinyje?

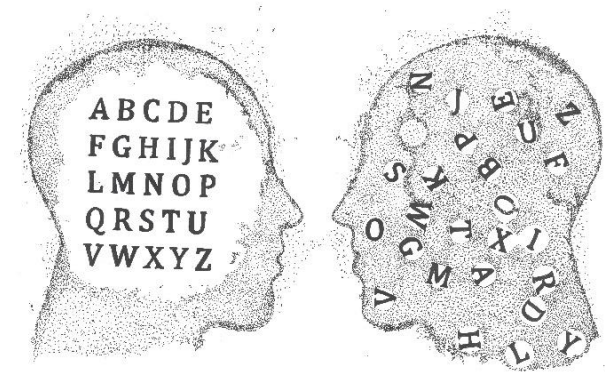
- prasminis sakinio suvokimas;
- teksto su iliustracijomis skaitymas;
- įgarsinto teksto skaitymas;
- tekstai su klaidingu piešiniu;
- teksto ar eilėraščio skaitymas piešiant;
- vienas sakinytis ir trys iliustruotos pabaigos.

☼ Skaitymo supratimo lavinimas:

- žodynas ir naujų žodžių kaupimas;
- pagrindinė mintis;
- skaitymo supratimas atsakant į klausimus;
- skaitant ir suprantant sakinį, labai svarbi loginio kirčio reikšmė.

Vaikai, turintys disleksiją, nuolat patiria stresą ir patyčias, tai stipriai pažeidžia jo savivertę. Neskubėkite visko nurašyti kaip tingumą ar nedėmesingumą!

Kartu įveiksime: **DISLEKSIJA**

Naudoti šaltiniai:

<https://www.mayoclinic.org/diseases-conditions/dyslexia/symptoms-causes/syc-20353552> ;

<https://www.understood.org/en/articles/what-is-dyslexia> ;

<https://www.smdoctor.ru/disease/disleksiya/>

L. Paulauskienės seminaro „Skaitymo ir rašymo sutrikimai įtraukiojo ugdymo kontekste“ medžiaga;